

Datum

30 september 2022

Onderwerp

Inbreng VNG voor CD Armoede- en Schuldenbeleid 6 oktober

Geachte dames en heren,

Donderdag 6 oktober debatteert u met minister Schouten over het Armoede- en schuldenbeleid.

Vanuit de VNG willen we twee onderwerpen bij u onder de aandacht brengen:

- Koopkrachtmaatregelen – blijf niet in de crisisstand hangen
- Rapport 'Zelfstandigen over de drempel' van de Nationale Ombudsman

Koopkrachtmaatregelen

Wij roepen u op niet te blijven hangen in de crisisstand. Leer van de lessen van de afgelopen crises en investeer in een goede structurele aanpak om de bestaanszekerheid van inwoners te borgen naast de crisisaanpak.

Er komen veel uitvoeringsvragen op gemeenten af als het gaat om tijdelijke inkomensondersteuning (TONK, Tozo, energietoeslag). Dit doen gemeenten graag voor hun inwoners, maar het is niet effectief om alleen pleisters te plakken. Problemen rondom bestaanszekerheid moeten bij de kern aangepakt worden. We zien nu wel dat we steeds meer de goede kant op gaan, zoals met de verhoging van het wettelijk minimumloon met tien procent, tijdelijke landelijke inkomensondersteuning via koopkrachtmaatregelen, het prijsplafond etc.

Voor ons is het belangrijk te kijken naar de vertaling van al deze maatregelen naar de gemeentelijke praktijk. Wat merken de inwoners er in hun portemonnee van? In hoeverre worden met de koopkrachtmaatregelen voldoende betaalperspectief geboden aan inwoners?

Tegelijk met dit debat vinden plenair de Algemene Financiële Beschouwingen plaats, waar ook over de koopkrachtmaatregelen wordt gesproken. De VNG heeft voor beide debatten dezelfde boodschap:

Gemeenten kunnen noodfonds niet uitvoeren

De VNG is blij met de landelijke inkomensondersteuning van het Rijk zoals gecommuniceerd is op Prinsjesdag. Gemeenten kunnen op deze manier vooral stevig inzetten op het bieden van een lokaal effectief vangnet. Daarom pleiten we ervoor dat het tijdelijk noodfonds van het Rijk een fonds is dat voorliggend is aan de bijzondere bijstand van gemeenten.

Het tijdelijk noodfonds moet een landelijk initiatief zijn dat bedoeld is voor inwoners die tussen wal en schip vallen, zodat gemeenten vooral kunnen inzetten op hulp aan kwetsbare inwoners met lage inkomens.

Gemeenten kunnen het noodfonds niet uitvoeren, vanwege de enorme druk op de uitvoeringscapaciteit. Wij pleiten er daarom voor het landelijke noodfonds uit te laten voeren door een uitvoeringsorganisatie die inzage heeft in de inkomensgegevens van inwoners, zodat het gericht ingezet kan worden. Daarbij kunnen wij een goede partner zijn vanuit vroegsignalering en schuldenbeleid.

Prijsplafond

Het is primair aan het kabinet en de energieleveranciers een prijsplafond af te spreken. De VNG kan zich vinden in het voorstel van het kabinet het prijsplafond te koppelen aan het energieverbruik. We vinden tevens dat het kabinet in dient te zetten op een tijdelijk prijsplafond voor het eerste deel van het energieverbruik (bijv. tot 1500 KWh) zodat er wel een prikkel blijft tot energiebesparing. Dit is een manier om snel en generiek huishoudens te ondersteunen. Daarnaast is het van belang dat het Rijk met een structureel plan komt, omdat een tijdelijk prijsplafond niet de oplossing op lange termijn is.

Niet afsluiten

Ook het besluit om mensen niet af te sluiten is primair aan het kabinet en de energieleveranciers. De VNG is het van harte eens met dit voornemen. Gemeenten kunnen bijdragen deze doelstelling te realiseren vanuit hun kennis van vroegsignalering en schuldhelpverlening. Het is ook zaak dat energieleveranciers tijdig mensen doorverwijzen naar gemeenten voor hulp.

Een soortgelijk statement (geen uithuiszettingen i.p.v. geen afsluitingen) hebben het Rijk, woningbouwcorporaties en VNG in de Coronacrisis ook gedaan.

Flankerend beleid

Gemeenten doen graag, in samenwerking met het kabinet, een stap naar voren voor hun inwoners om passende hulpverlening te bieden, zoals bijzondere bijstand, individuele bijzondere bijstand, preventieve en curatieve schuldhelpverlening en hulp bij verduurzamen van woningen. Gemeenten kunnen dit echter niet alleen.

We vinden het bijvoorbeeld belangrijk dat inwoners die in een schuldhelpverleningstraject zitten niet uitvallen, omdat zij geen afloscapaciteit hebben vanwege de stijgende energieprijzen. We vragen energieleveranciers coulant te zijn als het gaat om deze energierekeningen.

Uitvoering van de energietoeslag

Gemeenten keren de landelijke regeling energietoeslag uit. De energietoeslag is de afgelopen tijd een aantal keer opgehoogd. Dit gebeurt in 2022 weer. Er komt 500 euro bij. Daarbij komt er in 2023 weer een uitkering van energietoeslag aan inwoners. Hier is een wetswijziging voor nodig.

De VNG pleit ervoor om in die wetswijziging een afbakening van de doelgroep op te nemen, omdat het voor gemeenten niet uitvoerbaar is om voor alle inwoners die gemeenten niet kennen een energietoeslag uit te keren.

Zo pleiten wij er bijvoorbeeld expliciet voor dat studenten vooral terecht kunnen bij het Rijk / DUO. We zijn blij dat met het koopkrachtpakket er betaalperspectief wordt geboden aan studenten, maar dit zal pas later in het jaar van 2023 ingaan. We zien graag dat dit per 1 januari 2023 ingaat.

Rapport 'Zelfstandigen over de drempel' van de Nationale Ombudsman

De VNG herkent en onderkent het geschetste beeld uit het verkennende onderzoek van de Nationale Ombudsman. Het is van belang dat ondernemers met schulden passende ondersteuning krijgen en dat gemeenten daartoe in staat zijn én worden gesteld. (zie ook [Regierol gemeenten bij ondernemers met financiële zorgen | VNG](#)).

De VNG voerde afgelopen voorjaar daarom zelf ook een [onderzoek](#) uit onder haar leden. Dit onderzoek geeft een actueel beeld van de gemeentelijke ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen en maakt inzichtelijk waar gemeenten tegenaan lopen en wat er nodig is om iedere zelfstandig ondernemer die dat nodig heeft vanuit hun regierol passende hulpverlening te kunnen bieden.

In dat kader zijn er enkele uitvoeringsvraagstukken en knelpunten die we graag onder uw aandacht brengen:

Voortraject schuldhulpverlening stagneert vanwege incomplete boekhouding

De boekhouding van ondernemers is vaak incompleet en/of niet afgerond en er ontbreken regelmatig financiële gegevens. Daardoor stagneert het voortraject voor schuldhulpverlening (de stabilisatiefase) en neemt het risico op uitval toe. Gemeenten hebben daarom behoefte aan:

- Extra inzet op (veilige) gegevensuitwisseling, zodat meer noodzakelijke financiële gegevens direct bij de bron opgevraagd kunnen worden in plaats van bij de ondernemer zelf. Met deze gegevensuitwisseling kunnen gemeenten ondernemers verder ontzorgen en worden schuldhulpverleningstrajecten efficiënter;
- Mogelijkheden voor gemeenten om kosten voor het afronden van de boekhouding te kunnen vergoeden. Met een relatief beperkte investering kunnen impasses in schuldhulpverleningstrajecten die hierdoor ontstaan doorbroken worden.

Ondernemers vallen tussen wal en schip vanwege o.a. knellende wetgeving

Door knellende wetgeving en mismatches in (voorwaarden voor) saneringsinstrumenten vallen ondernemers tussen wal- en schip.

- De criteria voor toegang tot de Bbz sluiten niet goed aan waardoor veel ondernemers die zich melden hier niet voor in aanmerking komen. Daarnaast ontbreekt er nu vaak een passend alternatief voor deze groep.
- Sociale kredieten zijn qua hoogte vaak niet passend voor ondernemers. We onderstrepen, zeker met het oog op de huidige ontwikkelingen, dan ook de urgentie van (een pilot voor) verbreding van het waarborgfonds saneringskredieten voor ondernemers. Bovendien kunnen saneringskredieten bijdragen aan vermindering van schuldenstress bij ondernemers en verlaging van administratieve lasten in de uitvoering.
- Wanneer een minnelijke traject of dwangakkoord geen soelaas biedt, sluit de toegang tot de Wsnp vaak niet goed aan en is er geen mogelijkheid om het bedrijf voort te zetten. Er is behoefte aan een betere aansluiting en ruimere visie op ondernemerschap binnen de Wsnp.

Het gaat in bovenstaande niet om nieuwe instrumenten, maar om een palet dat goed op elkaar aansluit en voor iedere ondernemer een passende regeling kent. Daarnaast is er behoefte aan duidelijkheid in de uitvoering en ruimte voor maatwerk. Dit verheldert en vergroot het handelingsperspectief van schuldhulpverleners om ondernemers passend te ondersteunen.

Tot slot benadrukken we dat dit een gezamenlijke opgave betreft en het vraagstuk zowel domeinen als departementen overstijgt. Eenduidige communicatie en informatievoorziening en onderlinge afstemming en verbinding is dan ook zeer van belang.